

doi <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1911>

ID **Doç. Dr. Şahap BULAK**
Siirt Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Siirt / TÜRKİYE

ID **Dr. Öğretim Üyesi Emrah ERİŞ**
Siirt Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Mütercim Tercümanlık Bölümü, Siirt / TÜRKİYE

Citation: Bulak, Ş. & Eriş, E. (2020). Küresel piyasalarda sıkça kullanılan bazı terimlere Türkçe karşılıklar. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(54), 1555-1570.

KÜRESEL PİYASALARDA SIKÇA KULLANILAN BAZI TERİMLERE TÜRKÇE KARŞILIKLAR

ÖZET

Günümüzde hemen her alandaki gelişmelere paralel olarak hayatımıza yeni kavramlar girmektedir. Bu kavramları karşılamak için Türkçe kelime ve terimler yerine çoğunlukla işin kolayına kaçıp Batı dillerinden alınan kelime ve terimler kullanılmaktadır. Özellikle metaforik unsurlar içeren kavramlar, içerdiği metaforun Türk kültüründe olup olmadığı, varsa aynı anlamı taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın orijinal şekilleriyle Türkçeye aktarılmaktadır. Bu kelime ve terimler genellikle başta çeviri yoluyla dilimize girmekte, daha sonra yaygınlaşıp toplumda algı oluşturarak dile yerleşmektedirler. Söz konusu alıntı kelime ve terimlerin toplumun geneli tarafından anlaşılması, öğrenilmesi ve öğretilmesi için ifade ettikleri anlamı karşılayan Türkçe karşılıklarla ifade edilmesi gerekir.

Bu çalışmada küresel ekonomi piyasalarında sıkça kullanılan ancak Türkçede ya görmezden gelinen ya da orijinal şekilleriyle yeni yeni kullanılmaya başlanan terimlere Türkçe karşılıklar önerilmiştir. Öncelikle alıntı terimlerin kökenlerine inilmiş, varsa tarihi gelişim ve değişim sürecinde geçtikleri fonetik ve morfolojik değişiklikler açıklanmıştır. Bu terimlerin anlamları ve ifade ettikleri anlamlar üzerinde durulmuştur. Söz konusu kelime ve terimlere Türkçe karşılıklar bulunurken Türkçe kök ve eklerden Türkçenin kurallarına uygun karşılıklar önerilmiş, bunların yetersiz kaldığı durumlarda Türkçeye yerleşmiş ve halk arasında algı oluşturmuş kelimelerden faydalanma yoluna gidilmiştir. Her hâlükârda alıntı şekillerinden çok daha anlaşılır olan bu karşılıklarla, Türkçede yaşanan terim istilasına dikkat çekilmiş ve terim türetme ve yayma konusunda duyarlılık oluşturulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, ekonomi, metafor, terimler, Türkçe terimler.

TURKISH EQUIVALENTS FOR SOME FREQUENCY TERMS IN GLOBAL MARKETS

ABSTRACT

Today, new concepts occur with developments in almost every field. Concepts taken from Western languages are often used to find equivalents. Particularly concepts containing metaphors are translated into Turkish in original forms regardless of whether the metaphor exists in Turkish culture or has the same meaning in Turkish. These enter our language primarily through translation, and become widespread and are embedded by creating the perception in society. These loanwords must be expressed in Turkish words and terms to make them be understood and learned by the general population.

In this study, Turkish equivalents were proposed to some terms frequently used in global economic markets that are ignored in Turkish or used in original forms. First, the origins of the loanwords were traced along with an explanation of phonetic and morphological changes in historical developments, if any. The meanings of these terms in the field of the economy were emphasized. Where there were Turkish equivalents, proposals by means of Turkish roots and suffixes were proposed based on the rules of Turkish, and words that were embedded in Turkish and formed perception among the public were used. With these equivalents, the linguistic invasion in Turkish was emphasized by raising awareness in deriving and spreading terms.

Keywords: Turkish, economy, metaphor, terms, Turkish terms.

1. GİRİŞ

Küreselleşen dünyada hemen her unsur gibi dil ve kültürler de küreselleşme eğilimi göstermektedir. Ancak dil ve kültürlerin küreselleşmesi onların baskın dil ve kültürlerin içinde eriyip yok olması anlamına gelir. Bir dilin dolayısıyla kültürün özünü koruması ve yok olmaması için kendi kabiliyet ve imkânlarıyla küreselleşmeye direnmesi gerekir. Bu direniş, kendini dış etkilere kapatmakla değil, hayatın her alanındaki değişim ve gelişime ayak uydurup konuşurlarının her alandaki ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde kendini geliştirmekle başarıya ulaşır. Artan ticari ve sosyal ilişkiler diller arasında kelime alışverişini kaçınılmaz kılmaktadır. Ancak bu alışveriş makul düzeyde kaldığı yani terim ve dil kuralı ithaline dönüşmediği sürece bir dil için tehlike arz etmez. Her dil, kendi ifade kabiliyeti çerçevesinde yeni kelime ve terimler türeterek ya da başka dillerden kelime ve terimler alarak konuşurlarının hızla değişen ihtiyaçlarına cevap verme kabiliyetini sürdürmeye çalışır. Kendi ifade kabiliyeti çerçevesinde yeni kelime ve terimler türeterek konuşurlarının ihtiyaçlarına cevap veren diller, bir yandan konuşurlarının ihtiyaçlarına cevap verirken diğer yandan doğal gelişimini sürdürüp gün geçtikçe zenginleşirler. Başka dillerden kelime ve terimler alarak konuşurlarının ihtiyaçlarına cevap veren diller ise, belki konuşurlarının değişen ihtiyaçlarına cevap verebilir ama kendi ifade kabiliyetini geliştirmekten mahrum kalarak gittikçe fakirleşirler. Zamanla sadece yeni ihtiyaçlara değil, gündelik ihtiyaçlara bile cevap veremeyecek duruma gelerek yok olmaya yüz tutarlar.

Günümüzde artan iletişim olanakları sayesinde dünya, küresel bir köy durumuna gelmiştir. Bu küresel köyün sakinlerinin sosyalleşme ve iletişim kurma ihtiyacını karşılayabilmesi için ortak bir dile ihtiyaç vardır. Bu dil de şüphesiz çeviridir. Küreselleşen dünyada farklı dilleri konuşan toplumlar arasında gelişen, ticari ve kültürel ilişkiler çeviriyi zorunlu kılmaktadır. Farklı dillerin ortak dili olarak çeviri, farklı dil ve kültüre sahip toplumlar arasında iletişim sağlar. İnsanlık tarihi kadar eski bir geçmişi olan çeviri, 20. yüzyıldan itibaren uluslararası iletişim ihtiyacının evrensel boyutlara ulaşmasıyla tüm insanlığın ortak anlaşma aracı olarak bir zaruret haline gelmiştir.

Yabancı kelime ve terimler, ilk olarak çeviri yoluyla dile girmekte, genellikle bu çevirilerde yer aldığı şekilleriyle dilde yer edinmektedir. Bu sebeple kaynak dildeki bir bilgiyi hedef dilde hedef dilin kelime ve terimleriyle ifade etmek yerine, yine kaynak dildeki kelime ve terimlerle ifade etmek, belli bir yoğunluğa ulaştığında hedef dile çok büyük zarar verir. Bu konuda çevirmenlere büyük iş düşmektedir. Çeviride kaynak dil ile hedef dilin yapı, köken, ifade kabiliyeti gibi temel özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır. Her çevirmen, meslek ahlakı gereği hem kaynak dili hem de hedef dili bütün yönleriyle bilmeli ve kaynak dilden aktardığı bildiriye hedef dilin kelime ve terimleriyle ifade etme zorunluluğunu hissetmelidir. Çağdaş anlayışa göre bilime dayalı bir sanat olan çeviri, farklılıklara rağmen farklılıklar içinde diller arası eşdeğerlik sağlamak, kaynak dildeki bilgiyi anlam, söyleyiş ve işlev bakımından olduğu gibi en yakın ve en doğal biçimler aracılığıyla hedef dile aktarmaktır. Kaynak dildeki bir kelime ya da terimin hedef dilin yüzeysel yapısında karşılığı olmadığı -ya da söz konusu kelime veya terimi çevirmen bilmediğinde- başvuru göstergesel aktarımdan olabildiğince kaçınmak çevirmenin görevidir (Vardar, 1978:70-71).

Her buluş, yenilik veya yeni gelişme doğal olarak birtakım değişiklikleri beraberinde getirmektedir. Örneğin 2008 yılında dünya ekonomisini kasıp kavuran “resesyon”, yani “ekonomik durgunluk” sonrasında bazı kelimeler hayatımıza girmiştir. Zamanla ekonomik durgunluk yerini canlılığa bırakıp gitmiş fakat bu gelişmenin dilimize kattığı kelimeler kalıcı olmuştur. Bu durum, Tracey D. Samuelson ve Taylor Barnes (2010) tarafından yapılan bir çalışmada ele alınarak söz konusu durgunluk sonrası ortaya çıkan kelimeler derlenmiş ve durgunluk ortadan kalkmış olsa da hayatımız dolayısıyla dilimiz üzerindeki etkisinin devam ettiği tespit edilmiştir. Bugünlerde bütün dünyada gündelik yaşamı felç edip insanlığı büyük bir buhranla karşı karşıya bırakan Covid-19 adlı virüsün sebep olduğu salgın da bu duruma örnek olarak verilebilir. Yaygın kanaate göre yeni bir dünya düzenine yol açacak olan bu virüs, sadece insan sağlığını tehdit etmeyecek, aynı zamanda insanların yaşamını tepeden tırnağa etkileyecek ve kaybolup gittikten sonra bile birçok alanda kalıcı etkiler bırakacaktır. Örneğin söz konusu virüs, ülkemizde sadece hayatımıza kast etmekle kalmadı hayatın diğer alanlarında olduğu gibi dilimizde de birtakım değişikliklere sebep oldu. Nitekim salgın görülür görülmez daha önce sadece akademik düzeyde ve tıp alanında kullanılan “pandemi, peak, entübe, droplet, immün, pnömoni, filiasyon” gibi birçok kelime ve terim Türkçede yaygınlık kazandı. Türkçe karşılığı olmasına rağmen çevirmenler ve hekimler tarafından basın yayın organlarında sık zikredilen söz konusu kelime ve terimler kısa süre

içerisinde toplumda algı oluşturup Türkçeye yerleşti.¹ Hâlbuki salgın yeni baş gösterdiğinde kolayca kaçarak bu kelime ve terimlerin orijinal şekilleri değil, Türkçe karşılıkları kullanılsaydı bu kelimeler Türkçe karşılıklarıyla toplum hafızasında yer edinecek, Türkçe bir nebze de olsa yabancı kelime ve terimlerinin işgalinden kurtulacaktı.

Günümüzde hemen her alanda yeni gelişmelere paralel olarak hayatımıza yeni kavramlar girmektedir. Bu kavramları karşılamak için Türkçe kelime ve terimler yerine çoğu zaman işin kolayına kaçılarak Batı dillerinden alınan kelime ve terimler kullanılmaktadır. Özellikle metaforik unsurlar içeren kavramlar, içerdiği metaforun Türk kültüründe olup olmadığı, varsa aynı anlamı taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın birebir orijinal şekilleriyle Türkçeye aktarılmaktadır. Bu kelime ve terimler genellikle başta çeviri yoluyla dilimize girmekte, daha sonra yaygınlaşıp toplumda algı oluşturarak dile yerleşmektedirler. Gün geçtikçe bir istila halini alan bu duruma engel olabilmek için dilimize yeni giren fakat henüz yaygınlaşmayan alıntı kelime ve terimlere uygun Türkçe karşılıklar bulup bunların kullanımlarını yaygınlaştırmak gerekir. Söz konusu kelime ve terimlere Türkçe karşılıklar bulunurken Türkçe kök ve eklerden Türkçenin kurallarına uygun olarak türetilmiş terimlerden, bunların yetersiz kaldığı durumlarda Türkçeye yerleşmiş ve halk arasında algı oluşturmuş kelimelerden faydalanma yoluna gidilmelidir. Türkçe kelime ve terim türetme ile bunları yaygınlaştırma çalışmaları, terim türetme ve yayma konusunda yasayla görevli ve tecrübeli olan Türk Dil Kurumu öncülüğünde; ilgili kişi, kurum ve kuruluşlardan oluşan paydaşlar arasında sıkı bir eşgüdüm ve işbirliği ile yapılmalıdır. Çevirmenler, bilim insanları, öğretmenler, sanatçılar, yazarlar, şairler, gazeteciler ve aydınlar kısacası dil ve terim konusuyla ilgili olan herkes arasında sıkı bir işbirliğine gidilmeli ve söz konusu kişilerden her biri bu yolda ilerleme sağlamayı kendisi için bir görev olarak kabul edip elinden gelen azami gayreti göstermelidir. Bu konuda başarılı olabilmek için ilgili kişilerin yanında Türk Dil Kurumu, Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu, Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi, TÜBİTAK, Kültür Bakanlığı, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu gibi ilgili kurum ve kuruluşların da eşgüdüm ve işbirliğine ihtiyaç vardır (Bulak, 2017:1-9). Bunun için tüm ilgili kişi, kurum ve kuruluşlar, bu konuda üzerine görevleri titizlikle yerine getirmeli, alıntı kelime ve terimler kullanmak yerine Türkçe kök ve eklerden Türkçenin kurallarına uygun olarak türetilmiş Türkçe kelime ve terimler kullanılmalıdır.

Bu çalışmada küresel piyasalarda sıkça kullanılan ve Türkçede henüz yeni görülmeye başlanan bazı terimlere Türkçe karşılıklar önerilmiştir. Bu karşılıklar önerilirken öncelikle alıntı terimlerin kökenleri, ait oldukları dillerde tarihi gelişim ve değişim sürecinde geçirdikleri fonetik ve morfolojik değişiklikler açıklanmış ve taşıdığı anlamlar verilmiştir. Daha sonra söz konusu terimlerin oluşumunda etkili olan etkenler üzerinde durulmuştur. Bu terimlerin taşıdıkları anlamlar esas alınarak Türkçenin özellikleri ve ifade kabiliyeti göz önünde bulundurularak birtakım karşılıklar önerilmiştir. Böylece bir yandan küresel ekonomi piyasalarında sıkça kullanılan dilimizde henüz yeni yeni kullanılmaya başlanan bazı terimlere Türkçe karşılıklar önerilirken diğer yandan ülkemizde hemen her alanda görülen ve gittikçe bir istilaya dönüşen terimlerde yabancılaşmaya dikkat çekmeye çalışılmıştır.

2. KÜRESEL EKONOMİ PİYASALARINDA SIKÇA KULLANILAN BAZI TERİMLERE TÜRKÇE KARŞILIKLAR II

2.1. Burn Rate

“Burn” ve “rate” kelimelerinden oluşan bu kelime grubunun oluşturduğu terimi tam olarak anlayabilmek için etimolojisini bilmek gerekir. Günümüzde küresel piyasalarda sıkça kullanılan söz konusu ekonomi terimi, -tam olarak nerede ve ne zaman ortaya çıktığına dair kesin bir bilgi olmamakla birlikte- “dot-com era” olarak nitelenen internet çağından itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Bu terimi oluşturan kelime grubunun ilk kelimesi olan “burn” kelimesi, öncelikle “yakmak, tutuşturmak, ateşe vermek” anlamlarındaki Proto-Germanic dilinin “brenanan”, Ortaçağ Felemenkçesinin “branden”, Almancanın en eski dönemi olan Old High German dilinin “brinnan” kelimelerinden türeyen 1200’lü yılların başında Old Norse dilinin “yakmak, aydınlatmak” anlamındaki “brenna” kelimesi ve Ortaçağ İngilizcesinin

¹ Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu, bu kelime ve terimlerden "pandemi" yerine "salgın", "bulaş" yerine "bulaşı", "peak" yerine "zirve", "entübe" yerine "solunum", "droplet" yerine "damlacık", "immün" yerine "bağışıklık", "pnömoni" yerine "zatübre", "filiasyon" yerine "türevi, türevsel" kelimesini kullanmayı önerdiyse de geç kalındığı ve alanın uzmanlarınca duyarlılık gösterilmediği için bu konuda hiçbir mesafe alınmadı.

“*tutuşturmak*” anlamındaki “*bærnan*” kelimelerinden türeyerek günümüzdeki halini almıştır (Online Etymology Dictionary). Fine Dictionary’de “*burn*” kelimesine karşılık olarak yirmiye yakın anlam verilmiştir. Bu anlamlardan ekonomik içerikli olan “*yüksek miktarda para harcamak*” anlamıdır. Bu anlam söz konusu terimin anlamını az çok yansıtan bir anlamdır. Türkçede genellikle “*oran, kur, değer*” anlamlarını taşıyan “*rate*” kelimesi ise, Latince “*belirlenmiş, yerleşmiş*” anlamında, Ortaçağ Latincesinde ise “*sabit (miktar)*” anlamında kullanılan “*rata*” kelimesinin Orta Çağ Fransızcasında “*fiyat, değer*” anlamlarına gelen “*rate*” kelimesine dönüşmesinden sonra Ortaçağ İngilizcesinde “*tahmini değer*” anlamını kazanmıştır. Rosemary Carlson (2019) tarafından “*her girişimci tarafından aşına olunması gereken bir kavram*” olarak nitelendiren “*burn rate*” terimi, bir şirketin kuruluş aşamasında tüketim ve harcama oranını göstermektedir². Her ne kadar kriz dönemlerinde haftalık ya da günlük oranlarda ölçülemeye tabi tutulabilirse de çoğu kez aylık olarak ölçümlenmektedir. Ben McClure (2020) ise bu terimi “*bir şirketin zamanla nakit tedarikini harcama oranıdır*” şeklinde tanımlama yoluna gitmiş, söz konusu terimi “*olumsuz ve aylık oranda bir nakit akışı*” olarak nitelendirmiştir. “*Burn*” ve “*rate*” kelimeleri ayrı ayrı değerlendirildiklerinde Türkçeye çevirilerde herhangi bir sorun oluşturmamaktadır. Ancak bir kelime grubu olarak oluşturdukları “*burn rate*” şeklindeki ekonomi terimi, Türkçeye çevirilerde ya görmezden gelinmekte ya da olduğu gibi çevrilmiştir. Görmezden gelindiğinde anlamda daralma veya bozulma olur. Olduğu gibi çevrildiğinde ise Türkçeye yabancı terim ithal edilmiş olur. Dolayısıyla “*şirketlerin kuruluş aşamasındaki harcamaları*”nı ifade etmek üzere Türkiye ekonomi çevrelerinde yeni yeni kullanılmaya başlanan bu ekonomi terimine karşılık olarak “**kuruluş giderleri**” terimi kullanılabilir.

“*Of course, there are ways Boeing can lower its monthly burn rate*” (URL 1).

Önerilen Çeviri:

“*Elbette ki Boeing’in aylık başlangıç harcamalarını düşürmesinin yolları mevcuttur.*”

2.2. Net Burn / Gross Burn

Bu iki kelime grubu yukarıda tanımlanan “*burn rate*” ile doğrudan ilişkili olduğu için onun bir parçası olarak değerlendirilebilir. Bu iki terimi oluşturan kelimelerden “*burn*” kelimesinin etimolojik durumu ve ifade ettiği anlam “*burn rate*” terimi ile ilgili bölümde açıklamıştır. Dolayısıyla “*net burn*” ve *gross burn*” terimlerine Türkçe karşılık önerisinde bulunabilmek için “*net*” ve “*gross*” kelimelerinin etimolojileri ve ifade ettikleri anlamlar üzerinde durmak ve bu kelimelerin “*burn*” kelimesi oluşturdukları terimlerin ne ifade ettiklerini açıklamak yeterli olacaktır. Bu doğrultuda, “*net*” kelimesinin Proto-Germanic dilinin “*natjo-*” (ayrıca Old Saxon *net*, Old Frisian *nette*, Old Norse, Dutch *net*, Swedish *nät*, Old High German *nezzi*, German *Netz*, Gothic *nati* “*net*”) kelimesinden türemiş ve Eski İngilizce olarak tabir edilen Old English kapsamında “*balık, kuş veya vahşi hayvanları canlı yakalamak için bir ağ ile bağlanmış veya örülmüş açık dokuma kumaşı; ağ; örümcek ağı*” anlamında kullanılmaya başlanmıştır (Online Etymology Dictionary). “*Net burn*” teriminin ilk kelimesini oluşturan “*net*” kelimesi, ilk olarak 1758 yılında “*net tutar, elde kalan belirgin veya kesin kar*” anlamıyla kullanılmış, bu şekil ve anlamıyla günümüze kadar gelmiştir. Günümüzde anlam genişlemesiyle birçok anlamda kullanılan “*net*” terimi, isim, sıfat ve fiil gibi değişik görevlerde kullanılmaktadır. “*Gross*” kelimesi ise köken olarak “*kalın, kaba*” anlamlarına gelen Latince “*grossus* (İspanyolca “*grueso*” ve İtalyanca “*grosso*”) kelimesinden türemiş olup Old French denilen eski Fransızcada “*büyük, kalın, yağlı, uzun, güçlü, gebe, kibirli*” anlamlarını taşıyan “*gros*” kelimesinden gelmiştir. Günümüzde “*net*” kelimesi “*net, kesintilerden sonra geri kalan miktarda olan, safi*” anlamında; “*gross*” kelimesi ise “*brüt, kesintisi yapılmamış, kesintisiz (para)*” anlamında kullanılmaktadır.

Genel olarak şirketlerin harcamaların ifade eden “*net burn*” ve “*gross burn*” terimler ekonomide doğal olarak şirketler bağlamında kullanılmaktadır. Türk ekonomi çevrelerinde de kullanılmaya başlanan bu terimlerin olduğu gibi dilimize geçmemesi için bunlara uygun Türkçe karşılıklar bulunmalıdır. Yabancı kelime ve terimlere Türkçe karşılıklar bulunurken Türkçe kök ve eklerden, Türkçenin kurallarına uygun olarak türetilmiş terimlerden, bunların yetersiz kaldığı durumlarda Türkçeye yerleşmiş ve halk arasında algı oluşturmuş kelimelerden faydalanma yoluna gidilmelidir. Bu iki terime uygun Türkçe karşılık

² Bu terim, Julia Kagan (2019) tarafından “*toplam sigorta priminin hasar fazlası ile bölünmesiyle hesaplanan metrik*” şeklinde tanımlanan “*burning cost ratio*” terimi ile karıştırılmamalıdır.

önerilirken toplum hafızasında yer edinerek belli algı oluşturmuş olan “net” ve “brüt” kelimeleri muhafaza edilebilir. Bu durumda henüz Türkçe karşılığı tam olarak mevcut olmayan ve Barametrics adlı web sitesinde nakit çıkışı ile nakit çıkışı arasındaki farka işaret eden “**net burn (rate)**” terimine karşılık olarak “**net giderler**” terimi; aylık olarak harcaması yapılan toplam nakit miktarına atıfta bulunan “**gross burn (rate)**” terimine karşılık olarak ise “**brüt giderler**” terimi kullanılabilir.

“Subtract your monthly gross burn rate from your monthly revenue to get your net burn rate. If you’re making more money than you’re spending, you have positive cash flow. If you’re a startup and have less revenue than your expenses, that number is negative and represents the amount of money your company loses (“burns”) each month. Now take a look at your bank account. See how many months your company can survive burning that amount of cash each month. This is your runway – the amount of time your company has before it runs out of money. This math works in a normal market ...” (Blank, 2020)

Önerilen Çeviri:

“Karşılığı olmadığından tarafımızca İngilizce cümlelerin çevirisi sunulmuştur: “Net giderlerinizi ortaya çıkarmak için aylık brüt giderlerinizi aylık gelirinizden çıkarın. Harcadığınızdan daha fazlasını kazanıyorsanız, olumlu bir nakit akışınız var ise, başlangıç aşamasındaysanız ve masraflarınızdan daha az geliriniz var ise ortaya çıkan sayı olumsuz olacak ve şirketinizin her ay kaybettiği “yaktığı”) para miktarına tekabül edecektir. Şimdi ise banka hesabınızı kontrol edin. Şirketinizin her ay boyunca o kadar nakdi harcayarak kaç ay daha ayakta kalacağını göreceksiniz. Bu sizin şirketinizin parasını tüketmeden önce elinizde bulunan zamanı yani koşu yolunuzu temsil eder. Normal bir piyasada işleyen işte bu matematik hesabıdır.”

2.3. Cannibalize / Cannibalization

Oldukça sıra dışı bir arka planı olan bu kelimenin kökenine inmek için Christoph Columbus’un bu konuya ilişkin hikâyesine değinmek önem arz etmektedir. Brandon Spektor’a (2020) göre, her ne kadar kesin bir kanıt olmasa da Columbus’un yamyamlar ile ilgili bugün bile tartışma konusu olan görüşlerini yansıttığı günlüğünde 1492 yılında Bahamalar’a vardığında, lakabı “Caniba” olan istilacı yamyam savaşçı kabilesinin kendi ekibine ve yerlilere sürekli saldırdığını ifade etmiştir. Bu durumun gerçek olup olmadığı tartışma konusu olmaya devam ederken Spektor, aslında Caniba kabilesinin “Caribs” olarak da bilinen Güney Amerikalı gerçek bir kabile olduğunu ifade etmektedir. Nitekim Online Etymology Dictionary sözlüğünde yer alan bilgilere göre, “cannibalize” kelimesinin türediği “yamyam, insan eti yiyen” anlamındaki “cannibal” kelimesi, İspanyolca kökenli olup “Caniba” kelimesinden türeyen ve İspanyolca “vahşi, yabani, yırtıcı” anlamlarına gelen “canibal~caribal” den gelmiştir. Ayrıca bu kelimenin “köpek” anlamına gelen Latince “canis~canem” ve İtalyanca “cane” ile de ilgili olduğu düşünülmektedir. Söz konusu kelimenin genişletilmiş hallerinden olan “cannibalize” fiili ve “cannibalization” ismi, günümüzde ekonomi terimi olarak da kullanılmaktadır. Tejvan Pettinger (2008) tarafından “bir işletmenin eski ürünlerinin satışlarını ortadan kaldırıp yerini alması” şeklinde tanımlanan “cannibalize” terimi, günümüzde ekonomi alanında sıkça kullanılmaktadır. Örneğin son dönemlerde Apple şirketinin durmadan Iphone markasıyla yeni modeller piyasaya sürerek bir önceki modellerinin gördüğü rağbeti artırarak yeni modele yönlendirmesiyle eski modellerinin satışından vazgeçmesi “cannibalize” terimi ile ifade edilmektedir. “Cannibalization” terimi ise, Will Kenton (2019) tarafından başına “piyasa” anlamındaki “market” kelimesi getirilerek “bir şirketin kendine ait daha eski ve geçmişte kalmış ürününün yerini alan yeni bir ürünün tanıtılması sonrası oluşan satış kaybı” olarak nitelendirilmektedir. Kenton, “mevcut ürünlerin yerinin daha geliştirilmiş yenileriyle doldurulması”nı ifade eden “cannibalization” sürecinin yeni ürünün satış rakamlarındaki yükselişe rağmen şirketin pazar payında bir artışa sebep olmadığını öne sürmektedir.

Bugün ekonomi alanında sık kullanılan “cannibalization” terimi, çağın gereği olan “piyasadaki ürünlerin yerine daha geliştirilmiş modellerini sürerek talebi elinde tutma” zorunluluğunu ifade etmektedir. Türkiye’de de ekonomi alanında yeni yeni kullanılmaya başlanan bu ekonomi terimin fiil şekli olan “cannibalize” terimine karşılık olarak “**yerini almak**” terimi; isim şekli olan “cannibalization” terimine karşılık olarak ise “**yerini alma**” terimi kullanılabilir.

*“When enormous financial institutions – such as JP Morgan – list ETFs late in the game, it is sometimes suggested that their strategy is to **cannibalise** assets from other parts of their business. This practice is called “bring your own assets”, or BYOA.” (URL 2)*

Önerilen Çeviri:

*Karşılığı olmadığından tarafımızca İngilizce cümlelerin çevirisi sunulmuştur: “JP Morgan gibi büyük kuruluşlar Borsa Yatırım Fonlarını geç listelediklerinde bazen stratejilerinin işlerinin diğer kısımlarındaki varlıkların **yerini alması** gerektiği önerilir.” Bu uygulamaya “kendi varlıklarınızı getirin” ya da BYOA (BYOA: Yeni Borsa Yatırım Fonları Oluşturan ve kendi müşterilerinin parasını bu fonlara ekleyen varlık yönetim firmaları) denir.”*

2.4. Golden Cross

“Golden” ve “cross” kelimelerinin bir anlam bütünlüğü içerisinde bir araya getirilmesiyle oluşturulan bu kelime grubu, günümüzde “death cross” teriminin zıddı olan bir ekonomi terimi olarak kullanılmaktadır. “Golden” kelimesi, Proto-Hint-Avrupa dilinden “parlak metal” çağrışımı yapan türevleriyle birlikte “parlamak” anlamına gelen “ghel-” kelimesinden türemiş, Proto-Germanic dilinin “gulthan” (ayrıca Old Saxon, Old Frisian, Old High German [Eski Almanca] Ortaçağ Flemenkçesi gibi dillerde de “gout, goud, gull” şeklinde kullanılmıştır. Bu kelimenin “golden” şekli, “*rengi, parıltısı, işlenebilirliği ve paslanmaz ya da kararmaz yapısıyla bilinen değerli metal*” anlamına gelen Eski İngilizcedeki “gold” kelimesinden türemiştir (Online Etymology Dictionary). “Altın” anlamındaki “gold” kelimesine “-en” ekinin getirilmesiyle oluşturulan “golden” kelimesi, Meriam-Webster (2020)’e göre ilk olarak 14. yüzyılda “*altından yapılmış, yapılan*” anlamıyla kullanılmıştır. “Cross” kelimesi ise ilk olarak 12. yüzyılda “*özellikle eski Romalılar tarafından idam için kullanılan çapraz, enine kırıklı bir dikten oluşan bir yapı*” anlamında; 14. yüzyılda “*çapraz, karşısında konumlanmış*” anlamında kullanılmıştır. Söz konusu kelime, Latince’deki “cruc-, crux” şeklinde; Eski İrlanda dilinde “cros” şeklinde, Old Norse dilinde “kross” şeklinde kullanılan kelimedenden türemiş ve Eski İngilizcede bugünkü “cross” şeklini almıştır. Türkçede “*kesişim, çapraz, haç, çarmıh*” gibi anlamlar taşıyan kelime günümüzde ekonomi alanında terim olarak kullanılmaktadır. Biswajit Baruah (2016), bu kelime grubunun “*uzun vadeli eğilimde gücü temsil eden yükseliş göstergesi*” anlamı taşıdığını; James Chen (2019), “*oldukça kısa dönemli olan hareketli ortalamanın uzun dönemli hareket ortalamasının üzerinde keşiştiği bir yükseliş işareti*” anlamı taşıdığını söyler. Türkçede zaman zaman birebir kelime anlamıyla “altın kesişim” olarak kullanılsa da çoğu zaman terimin orijinal hali olan “golden cross” olarak kullanılmaktadır. Birebir kelime anlamıyla verildiğinde gerçek anlamını tam olarak yansıtamamakta; orijinal haliyle verildiğinde ise yabancı bir terim ithal edilmekte, dolayısıyla her iki durumda da ne ifade ettiği anlaşılabilir değildir. Türkiye’de de ekonomi alanında yeni yeni kullanılmaya başlanan bu terimin ifade ettiği anlamın tam olarak anlaşılabilmesi için “**golden cross**” terimine karşılık olarak “**yükseliş göstergesi**” terimi kullanılabilir.

*“The impending **golden cross** suggests scope for a bullish breakout” (URL 3)*

Yapılmış Çeviri:

*“Diğer yandan piyasaların oldukça ilgilendiği **golden cross** olarak tabir edilen 50 günlük ortalamanın 200 günlük hareketli ortalama geçişi tamamlandı. Fakat beklendiği gibi bir patlama olmadı. Bu tür yüksek beklentilerin olduğu durumlarda karşı pozisyon alan büyük oyunculara dikkate alınarak pozisyon alınması gerekir” (URL 4)*

Önerilen Çeviri:

*“Diğer yandan piyasaların oldukça ilgilendiği **yükseliş göstergesi** olarak tabir edilen 50 günlük ortalamanın 200 günlük hareketli ortalama geçişi tamamlandı. Fakat beklendiği gibi bir patlama olmadı. Bu tür yüksek beklentilerin olduğu durumlarda karşı pozisyon alan büyük oyunculara dikkate alınarak pozisyon alınması gerekir”*

2.5. Death Cross

“Death” ve “cross” kelimelerinin bir anlam bütünlüğü içerisinde bir araya getirilmesiyle oluşturulan bu kelime grubu, günümüzde “golden cross” teriminin zıddı olarak kullanılan bir ekonomi terimi olarak

kullanılmaktadır. “Golden cross” terimi ile ilgili bölümde “cross” kelimesinin etimolojisi ve anlamı üzerinde durulmuştur. Türkçede “ölüm, yıkım, tükeniş” anlamlarına gelen “death” kelimesi, Meriam-Webster (2020)’e göre ilk olarak 12. yüzyılda “ölüm” anlamında kullanılmış, Old Norse dilinde “ölüm” anlamında “dauthi” kelimesi ve “ölmek” anlamında “deja” kelimesine yakın anlamlı kullanılmıştır. Eski İngilizcede “dēath” şeklinde; Ortaçağ İngilizcesinde ise “deeth” şeklinde kullanılan kelimedenden türemiştir. James Chen’e (2020) göre, “death cross”, büyük ölçüde elden çıkarmaya yönelik potansiyeli işaret eden teknik bir tablodur ve bu tablo kapsamında kullanılan hareketli ortalamaların en geneli 50 günlük ve 200 günlük ortalamalardır. Evle Liu (2018) ise, “teknik analistler tarafından aşağı yönlü büyük bir eğilimin gelmekte olduğunu temsil eden bir gösterge” anlamı taşıdığını söyler.

Türkçede zaman zaman birebir kelime anlamıyla “ölüm kesişimi, ölüm haçı” şeklinde kullanılsa da çoğu zaman terimin orijinal hali olan “death cross” şeklinde kullanılmaktadır. Birebir kelime anlamıyla verildiğinde gerçek anlamını tam olarak yansıtmamakta; orijinal haliyle verildiğinde ise yabancı bir terim ithal edilmekte, dolayısıyla her iki durumda da ne ifade ettiği tam anlaşılammaktadır. Ülkemizde de ekonomi alanında yeni yeni kullanılmaya başlanan bu terimin ifade ettiği anlamın tam olarak anlaşılabilmesi için “death cross” terimine karşılık olarak “düşüş göstergesi” terimi kullanılabilir.

“A bearish “death cross” pattern has appeared in the Dow Jones Industrial Average’s chart for the first time in over a year, which is a warning of further losses in the near term.”
(URL 5)

Yapılmış Çeviri:

“Death Cross Göründü! Ripple (XRP) Daha Fazla Düşebilir” (URL 6)

Önerilen Çeviri:

“Düşüş Göstergesi Göründü! Ripple (XRP) Daha Fazla Düşebilir” (URL 6)

2.6. Rent Seeking

Günümüzde küresel piyasalarda çok sık kullanılan terimlerden biridir. Esas itibarıyla “kira” anlamına gelen “rent” kelimesi, Türkçede daha çok “emek harcamadan haksız kazanç elde etmek” anlamındaki “rant” şekli ile siyasette karşılıklı suçlama malzemesi yapıldığı için toplum hafızasında olumsuz bir yer edinmiştir. Ayrıca bu kelime ile kurulan “rant peşinde”, “rant arayışında” gibi deyimler de “rant” kelimesinin taşıdığı olumsuz anlamdan hareketle oluşturulmuştur. Ancak “rent” kelimesinde olduğu gibi, “rant” kelimesi de ait olduğu dilde Türkçedeki gibi tamamen olumsuz anlama sahip bir kelime değildir. Etymologeeek web sitesinde yer alan bilgilere göre, “rent” kelimesi esasen “vermek, ısmarlamak, sunmak, sağlamak, teslim olmak, teslim etmek ya da kabullenmek” anlamlarına gelen Latince “do” ve “prehendere” kelimelerinin 842 ile 1400’lü yıllar arasında Eski Fransızca “rente” kelimesinden türemiştir. Günümüzde İngilizcede “rent” olarak kullanılan bu terim, ekonomi alanında “ticari ya da iş faaliyetinde bulunmak üzere sınırlı bir yetki kapsamında değerli bir hakka sahip olmaktan doğan gelir” anlamına gelmektedir. “Seeking” kelimesi ise Yunanca “öncülük etmek” anlamına gelen “hēgeisthai”, Latince “kahince, gelecekte haber veren söz” anlamlarına gelen “sagus”, Eski Almancada “aramak” anlamına gelen “suohhen” ve Eski İngilizcede “aramak” anlamına gelen “sēcan” ve Ortaçağ İngilizcesinde “seken” kelimelerinden türemiş ve günümüze dek gelmiştir (Meriam-Webster). Her iki kelimenin bir arada kullanılması ise Tullock’a (1991) göre 1967 yılında kendisi tarafından bir fikir olarak ortaya atılmış ve Ann O. Krueger tarafından 1974 yılında literatüre kazandırılmıştır. David R. Henderson’a (2020) göre bu kavram, ekonomi alanının son elli yıldaki en önemli anlayışlarından biri olmasına rağmen anlamına uygun olmayan bir şekilde nitelendirilmiş kavramlar arasındadır. David R. Henderson’a (2020) göre basit ve güçlü bir fikir yanlış bir algı içermemelidir, zira kişi, hizmet konusunda artış yapmakta özgürdür: “Bir artış isteyerek rant arayışında isem, bu ekonomistlerin “rant arayışı” (mevcut kullanımıyla) olarak tanımladığı durumu temsil etmez. Onlar terimi, kendilerine ayrıcalık tanınması için hükümet ile işbirliği yapan insanları tanımlamak için kullanırlar. Şu durumda bu terim anlamı “ayrıcalık arayışdır”. Bu terimin ekonomi alanındaki esas anlamı, economist.com web sitesinde “pastayı büyütmeğe pastadan daha büyük bir pay almak, yani müşteriler için daha fazla üretim yapmaksızın daha fazla para elde etmek” şeklinde ifade edilmektedir. Bu anlam, Tullock tarafından öne sürülen anlamla örtüşmektedir. Söz konusu terim, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Tercüme Dairesi Başkanlığı (2015) tarafından Türkçeye “rant arayışı”

olarak çevrilmiştir. “Rant” kelimesinin Türkçe olmadığı dikkate alınır bu çevirinin isabetli olmadığı açıkça görülür. Türkçeye bu haliyle çevrildiğinde gerçek anlamını tam olarak yansıtamayan “**rent seeking**” teriminin ifade ettiği anlamın tam olarak anlaşılabilmesi için bu terime karşılık olarak “**emeksiz kazanç arayışı**” terimi kullanılabilir. Bu durumda hem uzun süredir Türkçede kullanılan “rant” kelimesinin anlamı hem de “rent-seeking” teriminin anlamı daha iyi anlaşılabilir.

“**Rent Seeking Retailers Risk Losing Operating License**” (URL 7)

Yapılmış Çeviri:

“*Takdir yetkisi — oyunun kurallarını bozabilme kabiliyeti — olduğu müddetçe değer (veya servet) tahribatının bir biçimi olan **rant arayışı** bir ulusu yoksullaştıracaktır.*” (URL 8)

Önerilen Çeviri:

“*Takdir yetkisi — oyunun kurallarını bozabilme kabiliyeti — olduğu müddetçe değer (veya servet) tahribatının bir biçimi olan **emeksiz kazanç arayışı** bir ulusu yoksullaştıracaktır.*”

2.7. Vertical Equity

Günümüzde vergilendirmede büyük önem taşıyan eşitlik ilkesini temel alan “vertical equity” terimi, vergilendirmenin bir parçası olarak ortaya çıkmış, bugün ekonomi alanında “horizontal equity” teriminin zıddı olarak kullanılmaktadır. Türkçede ne anlam ifade ettiğine geçmeden önce terimi oluşturan “vertical” ve “equity” kelimelerinin etimolojisi ve anlamının durumunun açıklanmasında yarar var. Online Etymology Dictionary web sitesinde yer alan bilgilere göre “vertical” kelimesi, Latince “*tepecik, zirve nokta*” anlamlarına gelen “vertex”, “*tepeden, baştan yukarı*” anlamlarına gelen “verticalis” ve Ortaçağ Fransızcasından “vertical” kelimelerinden türemiş ve ilk olarak 1550’li yıllarda kullanılmıştır. “*Doğal kanun ya da haklara göre adalet*” anlamıyla ilk olarak 14. yüzyılda kullanılan “equity” kelimesi ise, Latince “*adil, eşit*” anlamına gelen “aequus” kelimesinden gelen “aequitat-, aequitas”, Anglo-Fransızca “equité” ve Ortaçağ İngilizcesinde kullanılan “*equite*” kelimelerinden türemiştir (Meriam-Webster). Günümüz kullanımıyla Türkçede “*dikey eşitlik, dikey adalet*” gibi karşılıklarla kendisine yer edinmiş olan bu terim, Tejvan Pettinger’e (2019) göre, “*toplumda yeniden adil bir gelir dağılımı yapılması ve yüksek gelirli insanların daha fazla vergi ödemesi*” esasına dayanır. Pettinger bu vergilendirme şeklinin nisbi ya da müterakki vergi sistemini öngördüğünü söyler. Mustafa Özden Düzgün (2006)’e göre, bu ilkeye göre vergilemede adaletin sağlanabilmesi için, farklı gelirli vergi mükelleflerinin farklı oranda vergi ödemeleri gerekmektedir, dolayısıyla yüksek gelirli bir mükellef, düşük gelirli bir mükellefe göre daha fazla vergi ödemelidir. Türkiye’de de ekonomi alanında yeni yeni kullanılmaya başlanan “vertical equity” teriminin ifade ettiği anlamın tam olarak anlaşılabilmesi için bu terimin isim şekli olan “vertical equity” terimine karşılık olarak “gelir tabanlı vergilendirme” terimi, sıfat şekli olan “vertically equitable” terimine karşılık olarak ise, “gelir tabanlı vergilendirilmiş” terimi kullanılabilir.

“*Vertical equity is based on the idea that those who earn more money, or have more economic resources, should be taxed at higher rates than those earning less money. The idea is that those who have the means to pay more taxes should contribute at higher rates than those who do not. For example, if someone who earns \$50,000 is subject to a 10% tax rate and someone who earns \$100,000 is subject to a 20% tax rate, then the system is considered vertically equitable.*” (Motley, 2016)

Yapılmış Çeviri:

“*Dikey eşitlik gelirleri ve servetleri yüksek olan mükelleflerin düşük olanlara oranla daha fazla vergi ödemesi ile gerçekleşir. Yatay eşitlik ise aynı durumda olan kişilerin aynı oranlarda vergilendirilmesidir.*” (URL 9)

Önerilen Çeviri:

“*Gelir tabanlı vergilendirme gelirleri ve servetleri yüksek olan mükelleflerin düşük olanlara oranla daha fazla vergi ödemesi ile gerçekleşir. Yatay eşitlik ise aynı durumda olan kişilerin aynı oranlarda vergilendirilmesidir.*”

2.8. Horizontal Equity

“Vertical equity” teriminin zıddı olarak ekonomi alanında kullanılan bu teriminin ifade ettiği anlamın anlaşılabilmesi için onu oluşturan “horizontal” ve “equity” kelimelerinin kökenini irdelemek gerekir. Meriam-Webster’de yer alan bilgilere göre, “horizontal” kelimesinin türemiş olduğu “horizon” kelimesi, ilk olarak “dünyanın gökyüzüyle bulunduğu nokta: dünyanın ve gökyüzünün görünen kavşağı” anlamında kullanılmış ve Yunanca “sınır” anlamına gelen “horos” kelimesinin “bağlı olmak, tanımlamak” anlamlarında ve sıfat hali olan “horizein” kelimesinin “horizont-, horizōn” kelimesinden, Latince “horizont-, horizon” kelimelerinin Ortaçağ İngilizcesindeki şekli olan “orizon” kelimesinden türemiştir. “Doğal kanun ya da haklara göre adale” anlamıyla ilk olarak 14. yüzyılda kullanılan “Equity” kelimesi ise, Latince “adil, eşit” anlamına gelen “aequus” kelimesinden gelen “aequitat-, aequitas”, Anglo-Fransızca “équité” ve Ortaçağ İngilizcesinde kullanılan “equite” kelimelerinden türemiştir (Meriam-Webster). Bu kelimelerle kurulan kelime grubundan oluşan “horizontal equity” terimi, Motley Fool Staff (2016) tarafından “eşdeğer zenginlik ya da benzer gelir düzeylerine sahip kişilerin aynı gelir gurubu kapsamındaki diğerleri ile aynı oranda vergilendirilmesi gerektiği fikrine dayalıdır.” şeklinde tanımlanmaktadır. Tejvan Pettinger (2019), grafik yardımıyla “horizontal equity” kavramını “insanlara aynı ölçüde davranmak”, “vergi adil ve eşit uygulama dâhilinde işletilmeli” ve “aynı gelir grubundaki kişilerin aynı vergiye tabi tutulacaktır.” gibi anlamca birbirine yakın ifadelerle tanımlanmıştır. Joseph J. Cordes (1999) ise, “aynı gelire sahip kişilerin aynı vergiyi ödediği fikrine dayalı olarak vergilendirme adaletine hükmetmek üzere uygulanan ilke” şeklinde tanımlamaktadır. Türkçeye “yatay eşitlik” şeklinde geçen ancak belirsiz bir anlam ve kısmen de anlam karmaşası yaratan “horizontal equity” teriminin ifade ettiği anlamın tam olarak anlaşılabilmesi için bu terime karşılık olarak “eşit vergilendirme” terimi kullanılabilir.

“Such sector-specific MSME partnerships shall enable low-cost innovations, create horizontal equity in the economy and ensure that outcomes of economic recovery generate employment opportunities at the bottom of the pyramid.”
(<https://www.financialexpress.com/industry/sme/cape-sme/msme-tech-low-cost-innovation-by-msmes-are-key-to-minimising-supply-chain-disruptions-amid-covid-19/1926588/>)

Yapılmış Çeviri:

“Dikey eşitlik gelirleri ve servetleri yüksek olan mükelleflerin düşük olanlara oranla daha fazla vergi ödemesi ile gerçekleşir. Yatay eşitlik ise aynı durumda olan kişilerin aynı oranlarda vergilendirilmesidir.” (URL 9)

Önerilen Çeviri:

“Gelir tabanlı vergileme gelirleri ve servetleri yüksek olan mükelleflerin düşük olanlara oranla daha fazla vergi ödemesi ile gerçekleşir. Eşit Gelirli Vergileme ise aynı durumda olan kişilerin aynı oranlarda vergilendirilmesidir.”

2.9. Bubble

Türkçede “balon, baloncuk, kabarcık, fokurdamak” gibi anlamlara gelen sıfat, fiil ve isim halleriyle kullanılan bu kelime, son zamanlarda ekonomi alanında oldukça sık duyulan bir kelime haline gelmiş, “konut balonu”, “emlak balonu” şeklinde dillere pelesenk olmaya başlamıştır. Bu haliyle tam olarak ne ifade ettiği pek anlaşılmayan “bubble” kelimesinin anlamını tam olarak anlayabilmek için ilk olarak ne zaman ve ne anlamda bir ekonomi terimi olarak kullanılmaya başlandığını bilmek gerekir. Daniele Besomi (2012), ekonomi alanında ses getiren “Crises and Cycles in Economics Dictionaries and Encyclopedias” adlı kitabında günümüzde ekonomi alanını istila eden metaforik kullanımların geçmişine ışık utmak üzere bir dizi terimi mercek altına almış, “bubble”, “crisis (kriz)”, “depression (depresyon)”, “recession (resesyon)” gibi kavramlar kapsamlı bir şekilde irdelenmiştir. Besomi, ilk olarak “bubble” kelimesinin Oxford English Dictionary’deki “kırılgan, temelsiz, boş ya da değersiz, aldattıcı bir gösteri” şeklindeki mecaz anlamına dikkat çekmiş ve ilk kullanımının 17. yüzyıldan itibaren çoğu kez aldattıcı veya hayali ticari ya da finansal projelere uygulanan “Mississippi bubble”, “the South Sea bubble” gibi durumlarda ortaya çıktığını ifade etmiştir. Besomi’ye göre, çoğunlukla “the South Sea bubble” olayının hedef alındığı hicvedici yazılar ile birlikte ilk defa 1720 ile 1721 yılları arasında kullanılan “bubble” terimi, daha sonra ciddi konularda da kullanılmaya başlanmıştır (2012:70-71).

Ayrıca Besomi'ye göre, bu terimin kullanımındaki önemli bir ayrıntı da “*kapsam dâhilinde olan plan ve projelerin aldatıcı karakterde olması*”dır. Ticari balonların öncesinde aboneliklerin yapıldığı projelerle ilgilendiğini öne sürerek kelimenin fiil halini, “It is all a Trick, a Juggle, to bubble and cheat a deluded Nation. (*Aldatılmış bir Ulusu dolandırmak üzere tümüyle bir oyun ve hileden ibarettir.*)” şeklinde, sıfat şeklini, “bubble company (balon şirket)” ve isim şeklini ise, “Mississippi bubble (Mississippi balonu)” örnekleriyle açıklamıştır (a.g.e: 71).

Will Kenton (2020) “bubble” terimini günümüzde anlamıyla “*varlık fiyatlarının hızla artması ve ardından daralma ile karakterize edildiği ekonomik bir döngü*” olarak tanımlamaktadır. Öncelikle fiyatlarda ani ve suni bir patlama ya da yükseliş yaşanması ve fiyatların tıpkı bir balon misali havası alındıktan sonra inmesi sürecine işaret etmektedir. Kenton (2020)’a göre, “*şişen, aşırı yükselen fiyatlardan dolayı yatırımcıların alım yerine satışa başlamasıyla balonun sönmeye*”ni ifade etmektedir. Özellikle de birlikte kullanıldığı “konut” kavramı ile oldukça yaygın bir kullanımı olan “balon” ve konut balonu kavramları, “mortgage (ipotek, rehin)” gibi düzenlemelerin de artmasıyla daha belirgin hal almaya başlamıştır. Nazlı Üstün’e göre konut balonu, konut fiyatlarının hızlı ve devamlı bir şekilde artması neticesinde fiyatların akılcı olmayan ve devam ettirilemeyecek yüksek fiyatlara ulaşmasına denir. Literatüre göre konut balonu oluşabilmesi için konut fiyatlarının 18 ay süreyle, yani 6 çeyreği kapsar biçimde sürekli katlanarak yükselmesi ve fiyat artışının kümülatif olarak %15’i aşması gerekir. İşte bu noktaya gelindiğinde de konut fiyatlarında sert düşüşler başlar. Bundan sonraki 6 çeyrek boyunca ise fiyatların hızlı bir şekilde gerilemesi ise “konut balonu patladı” diye nitelendirilir (2016: 2). “Balon” kelimesi, Türkçede gerçek anlamının yanı sıra mecaz olarak “*aslı olmayan söz, palavra*” anlamında da kullanılmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK] Sözlüğü). Bu anlam, “bubble” teriminin metaforik anlamıyla örtüşmektedir. Türkiye’de de ekonomi alanında yeni yeni kullanılmaya başlanan bu terimin ifade ettiği anlamın tam olarak anlaşılabilmesi için “balon” metaforunun korunmasının bir sakıncası yoktur. Dolayısıyla “**bubble**” terimine karşılık olarak “**fiyat balonu**” terimi kullanılabilir.

“*Coronavirus economy could burst America's big-city rent bubble, but the overall housing crisis could actually worsen as many Americans struggle to pay rent at any cost.*” (URL 10)

Yapılmış Çeviri:

“*Son dönemde gayrimenkul sektörünün tartışılan bir diğer konusu olan konutta balon iddialarına dair de değerlendirmede bulunan Taş "Amerika'da konut kredisi ipoteye dayalı veriliyor. İpotek değeri 1 milyonsa tamamına kredi kullanılabiliyor.*” (URL 11)

Önerilen Çeviri:

“*Son dönemde gayrimenkul sektörünün tartışılan bir diğer konusu olan konut fiyatlarındaki balon iddialarına dair de değerlendirmede bulunan Taş "Amerika'da konut kredisi ipoteye dayalı veriliyor. İpotek değeri 1 milyonsa tamamına kredi kullanılabiliyor.*”

2.10. Path Dependency

Kimi zaman “path dependence” ve “locked-in” olarak da kullanılan ve “Path” ve “Dependency”, yani, “patika, yol” ve “bağımlılık” kelimelerinin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan kelime grubundan oluşan bu terimin ekonomi alanında ifade ettiği anlamı tam olarak anlayabilmek için söz konusu terimi oluşturan kelimelerin kökenine inmek gerekir. “Path” kelimesi, ilk olarak 12. yüzyılda “*ezilmiş, çiğnenmiş, işlek yol*” anlamında kullanılmış ve Yunanca “*deneyimlemek, sıkıntı çekmek, acı çekmek*” anlamlarında kullanılan “pathēs” fiili ve “*deneyim, talihsizlik, duygu*” anlamlarına gelen “páthos” kelimelerinden gelen ve Old High German dilindeki “*pfad*” kelimesine benzer olan ve Eski İngilizce dilindeki “*paeth*” kelimesinin Ortaçağ İngilizcesinde yerleşmesiyle ortaya çıkmıştır (Meriam-Webster). Türkçeye Bulgarcadan geçen ve “*Engelibeli yerlerden gelip geçenlerin ayak izlerinden oluşan, tekerlekli araç işlemeyen dar yol, çığır, keçi yolu, yolak*” anlamında kullanılan “patika” kelimesi ise Etimoloji Türkçe’de yer alan bilgilere göre, Yunanca “*küçük yol, yolcuk*” anlamındaki “pátiki” kelimesi, Eski Yunanca “*yürümekle oluşan yol, patika*” anlamındaki “pátos” kelimesinden Bulgarcaya geçmiş, Hint Avrupa dilindeki “*yürümek, ayak basmak*” anlamındaki “pent-” fiilinden türemiş ve Türkçede ilk olarak Evliya Çelebi’nin Seyahatnamesi’nde kullanılmıştır.

“Dependence” kelimesi, Oxford Etymology Dictionary’de “mantıksal olarak bağımlı olma koşulu; bir şeyin veya kişinin desteklendiği şeyle ilişkisi” anlamlarıyla açıklanmış ve Ortaçağ Latincesi “dependentia” ve Eski Fransızca “dependre” kelimelerinden türediği belirtilmiştir. Ekonomi alanında ise Caroline Banton (2019) tarafından “tarihsel tercih veya kullanıma dayalı bir ürünün veya uygulamanın sürekli kullanımı” şeklinde tanımlanmıştır. Banton’a göre, bir şirket, daha yeni ve daha verimli alternatifler mevcut olsa bile bir ürünün veya uygulamanın kullanımında ısrar edebilir ve yol bağımlılığı, önceden ayarlanmış bir yol boyunca devam etmek tamamen yeni bir yol oluşturmaktan daha kolay veya daha uygun maliyetlidir. Bu terimle esas ifade edilen “daha yeni ve daha verimli alternatifleri mevcut olsa bile yeni bir yol oluşturmaktan daha kolay veya daha uygun maliyetli olan bir ürünün veya uygulamanın kullanımında ısrar etmek”tir. Zira bu konuda bir dizi çalışma yürüten Paul A. David (1998)’göre, “en azından benim için tarih önemlidir” anlamındaki “history matters” ifadesi, yol bağımlılığı kavramıyla yakından ilişkili olan oldukça belirgin bir dizi çağrışım taşıyor. İkinci olgu olan “path dependence” ise, 'evrim' olarak düzgün bir şekilde tanımlanabilen çok çeşitli süreçler de dâhil olmak üzere, koşullu, geri dönüşü olmayan dinamik süreçlerin bir özelliğini ifade eder.

Türkçede Tureng kapsamında karşılığı “patika bağımlılığı, izlek bağımlılığı” olarak sunulmuş olan bu terimin yeni bir karşılıkla sunulması daha açık bir şekilde anlaşılmasına kapı aralayabilir. Türkiye’de de ekonomi alanında yeni yeni kullanılmaya başlanan bu terimin ifade ettiği anlamın tam olarak anlaşılabilmesi için bu terimin isim şekli olan “**path dependence**” terimine karşılık olarak “**eski usule bağımlılık**” terimi, sıfat şekli olan “**path dependent**” terimine karşılık olarak ise, “**eski usule bağımlı**” terimi kullanılabilir.

*“The EU may muddle through crises through processes of **path-dependency**: It basically assumes that institutional change is contingent on and **locked-in** by pre-existing institutional formats, and thus profoundly stable and sustainable.”*

Yapılmış Çeviri:

*“Yapılan çalışmada teknolojik yatırımlarında, ar-ge çalışmalarında, insan kaynakları uygulamalarında, organizasyonel yapı ve kurum kültüründe **patika bağımlı** hale gelmiş organizasyonlarda **patika bağımlılığına** sebep olan etkiler detaylandırılmıştır. Başarılı firmalar nerede ve ne zaman duracaklarını ve devam edeceklerini bilen firmalardır, stratejik yönetimde **patika bağımlılığı** yaşanan alanları tespit ederek sonlandırmaya çabalamak ve yeni patikalar açmak gerekmektedir.” (Şişko, 2010).*

Önerilen Çeviri:

*“Yapılan çalışmada teknolojik yatırımlarında, ar-ge çalışmalarında, insan kaynakları uygulamalarında, organizasyonel yapı ve kurum kültüründe **eski usule bağımlı** hale gelmiş organizasyonlarda **eski usul bağımlılığına** sebep olan etkiler detaylandırılmıştır. Başarılı firmalar nerede ve ne zaman duracaklarını ve devam edeceklerini bilen firmalardır, stratejik yönetimde **eski usul bağımlılığı** yaşanan alanları tespit ederek sonlandırmaya çabalamak ve yeni patikalar açmak gerekmektedir.”*

3. SONUÇ

Günümüzde hemen her alanda yeni gelişmelere paralel olarak hayatımıza yeni kavramlar girmektedir. Bu kavramları karşılamak için Türkçe kelime ve terimler yerine çoğu zaman işin kolayına kaçılarak Batı dillerinden alınan kelime ve terimler kullanılmaktadır. Bu durum, bir yandan Türkçenin Batı dillerinden alınan terimlerin istilasına uğramasına sebep olurken diğer yandan dilimizin bilim, sanat ve spor dili olma yolundaki gelişim sürecine darbe vermektedir. Oysa Türkçe kök ve eklerden türetilmiş terimler, Türkçe konuşanlara ifade edilecek ve öğretilecek kavramları daha açık ve duru bir şekilde çağrıştırdığı için bilim, sanat ve spor dallarına ait kavramlar, yabancı dillere ait terimler yerine tanımlarıyla uyumlu Türkçe terimlerle daha iyi ifade edilebilir. Onun için Batı dillerinden terim almak yerine Türkçe kök ve eklerden Türkçenin kurallarına uygun yeni terimler türetilmeli, her alanda bu terimler kullanılmalıdır. Bunun için başta eğitim ve öğretim olmak üzere bütün bilim, sanat ve spor dallarında ortak dili oluşturacak Türkçe terimler kullanılarak bilimsel anlama ve anlaşma kolaylaştırılmalıdır. Türkçe terimlerin yaygınlaşması için ilgili kişi, kurum ve kuruluşlar ortak bilinç, eşgüdüm ve işbirliği ile üzerine düşen görevi yerine getirmeli, yabancı dillerden alınan terimler yerine her alanda Türkçe terimler tercih

etmelidir. Böylece Türkçede yaşanan terim istilasına son verilerek terimlerde millileşme sağlanıp Türkçenin bilim, sanat ve spor dili olmasına katkıda bulunulmalıdır. Türkçe kelime ve terim türetme ile bunları yaygınlaştırma çalışmaları, terim türetme ve yayma konusunda görevli ve tecrübeli olan ilgili kişi, kurum ve kuruluşlardan oluşan paydaşlar arasında sıkı bir eşgüdüm ve işbirliği ile yapılmalıdır. Bunun için tüm ilgili kişi, kurum ve kuruluşlar, bu konu üzerine görevleri titizlikle yerine getirmeli ve alıntı kelime ve terimler kullanmak yerine Türkçe kök ve eklerden Türkçenin kurallarına uygun olarak türetilmiş Türkçe kelime ve terimler kullanılmalıdır.

Yabancı kelime ve terimler, ilk olarak çeviri yoluyla dile girdiğinden genellikle ilk çevirilerde yer aldığı şekilleriyle dilde yer edinmektedir. Bu konuda çevirmenlere büyük iş düşmektedir. Çevirmenlerin sorumlu davranıp kaynak dildeki bir bilgiyi hedef dilde hedef dilin kelime ve terimleriyle ifade etmelidir. Her çevirmen, meslek ahlakı gereği hem kaynak dili hem de hedef dili bütün yönleriyle bilmeli ve kaynak dilden aktardığı bilgiyi hedef dilin kelime ve terimleriyle ifade etmeye gayret etmelidir. Aksi takdirde yaptığı çeviri hedef dile yarar sağlamaktan ziyade zarar verir.

Bu çalışmada küresel ekonomi piyasalarında sıkça kullanılan ancak Türkçede ya görmezden gelinen ya da orijinal şekilleriyle yeni yeni kullanılmaya başlanan bazı terimlere Türkçe karşılıklar önerilmiştir. Bu karşılıklar önerilirken öncelikle alıntı terimlerin kökenlerine inilmiş, tarihi gelişim ve değişim sürecinde geçirdikleri fonetik ve morfolojik değişimler açıklanmıştır. Daha sonra bu terimlerin kelime anlamları ve ekonomi alanında terim olarak ifade ettikleri anlamlar üzerinde durulmuştur. Söz konusu kelime ve terimlere Türkçe karşılıklar bulunurken Türkçe kök ve eklerden Türkçenin kurallarına uygun olarak türetilmiş terimlerden, bunların yetersiz kaldığı durumlarda Türkçeye yerleşmiş ve halk arasında algı oluşturmuş kelimelerden faydalanma yoluna gidilmiştir: *net gider*, *brüt gider*, *fiyat balonu*, *eski usule bağlılık* gibi. Türkçenin ifade kabiliyeti, kullanışlılık ve işlevsellik esas alınarak bunlara aşağıdaki karşılıklar önerilmiştir:

Kaynak Terim	İfade Ettiği Anlam	Türkçe Karşılığı
Burn rate	<i>Şirketlerin kuruluş aşamasındaki harcamaları</i>	Kuruluş giderleri
Gross burn	<i>Kesinti yapılmamış giderler</i>	Brüt giderler
Net burn	<i>Kesintilerden sonra geri kalan giderler</i>	Net giderler
Cannibalize	<i>Piyasadaki ürünlerin yerine daha geliştirilmiş modellerini sürerek talebi elinde tutmak</i>	Yerini almak
Cannibalization	<i>Piyasadaki ürünlerin yerine daha geliştirilmiş modellerini sürerek talebi elinde tutma</i>	Yerini alma
Golden cross	<i>Uzun vadeli eğilimde gücü temsil eden yükseliş göstergesi</i>	Yükseliş göstergesi
Death cross	<i>Uzun vadeli eğilimde düşüş göstergesi</i>	Düşüş göstergesi
Rent seeking	<i>Ticari ya da iş faaliyetinde bulunmak üzere sınırlı bir yetki kapsamında değerli bir hakka sahip olmaktan doğan gelir</i>	Emeksiz kazanç arayışı
Vertical equity	<i>Toplumda herkesin kazancına göre vergi ödemesi dolayısıyla yüksek gelirli insanların daha fazla vergi ödemesi</i>	Gelir tabanlı vergilendirme
Vertically equitable	<i>Kazanç miktarına göre vergilendirilmiş olan</i>	Gelir tabanlı vergilendirilmiş
Horizontal equity	<i>Aynı gelir grubundaki kişilerin aynı vergiye tabi tutulması</i>	Eşit vergilendirme
Bubble	<i>Yapay bir şekilde fiyat şişirme</i>	Fiyat balonu
Path dependence	<i>Daha yeni ve daha verimli alternatifleri mevcut olsa bile yeni bir yol oluşturmaktan daha kolay veya daha uygun maliyetli olan bir ürünün veya uygulamanın kullanımında ısrar etmek</i>	Eski usule bağlılık
Path dependent	<i>Daha yeni ve daha verimli alternatifleri mevcut olsa bile yeni bir yol oluşturmaktan daha kolay veya daha uygun maliyetli olan bir ürünün veya uygulamanın kullanımında ısrar eden</i>	Eski usule bağımlı

Her hâlükârda alıntı şekillerinden çok daha anlaşılır olan bu karşılıklarla, Türkçede yaşanan terim istilasına dikkat çekilmiş ve ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarda terim türetme ve bunları yayma konusunda duyarlılık oluşturulmaya çalışılmıştır. Ayrıca dil bilinci gereği yabancı terimler yerine Türkçe terimler kullanmanın ve ilgili kişi, kurum ve kuruluşların bu konuda üzerine düşen görevleri yerine getirmesinin Türkçe açısından ne kadar elzem olduğu vurgulanmıştır.

KAYNAKÇA

- BANTON, C. (2019). *Path Dependency*. <https://www.investopedia.com/terms/p/path-dependency.asp> (06.05.2020)
- BARAMETRICS (t.y). *Burn Rate: Glossary*. <https://baremetrics.com/academy/burn-rate> (14.04.2020).
- BARUAH, B. (2016). *ET in the classroom: explaining 'Golden Cross'*. <https://economictimes.indiatimes.com/markets/stocks/news/et-in-the-classroom-explaining-golden-cross/articleshow/52680947.cms?from=mdr> (14.04.2020).
- BESOMI, D. (2012). (ed). *Crises and Cycles in Economics Dictionaries and Encyclopedias*. Abingdon and New York: Routledge. xxv + 676 pp. ISBN: 978-0-415-49903-3
- BLANK, S. (2020). *A coronavirus survival strategy for your startup*, <https://venturebeat.com/2020/03/18/a-coronavirus-survival-strategy-for-your-startup/> (06.05.2020).
- BULAK, Ş. (2017). *Türkçe Öğretiminde Terim Sorunu*. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Bilgi Şöleni, Atatürk Üniversitesi, 12-14 Mayıs 2017, Erzurum.
- CARLSON, R. (2019). *What Is Burn Rate and How Is It Calculated?* <https://www.thebalancesmb.com/what-does-burn-rate-mean-and-how-is-it-calculated-393196> (14.04.2020)
- CHEN, J. (2019). *Golden Cross Definition*. <https://www.investopedia.com/terms/g/goldencross.asp> (14.04.2020)
- CHEN, J. (2020). *Death Cross Definition*. <https://www.investopedia.com/terms/d/deathcross.asp> (14.04.2020)
- CORDES, J. J. (1999). *Horizontal equity*. R.D. Ebel, J.J. Cordes, J.G. Gravelle (Eds.), *The Encyclopedia of Taxation and Tax Policy*, Urban Institute Press.
- DAVID, A. P. (1998). *Path dependence, its critics and the quest for 'historical economics'*. All Souls College, Oxford & Stanford University.
- DÜZGÜN, Ö. M. (2006). *Vergilendirmede Adalet-Eşitlik İlkeleri ve İlintili Kavramlar*. <http://www.muhasibetr.com/yazarlarimiz/ozden/003/> (06.05.2020)
- ETİMOLOJİ TÜRKÇE (t.y). *Patika Kelime Kökeni*. <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/patika> (27.04.2020)
- ETYMOLOGEEK (t.y). *Rent Etymology History*. <https://etymologeeek.com/eng/rent/35202023> (21.04.2020).
- FİNE DICTIONARY (t.y). *Burn (Definitions)*. <http://www.finedictionary.com/burn.html> (16.04.2020).
- HENDERSON, R. D. (2020). *Rent Seeking*. <https://www.econlib.org/library/Enc/RentSeeking.html> (16.04.2020)
- KENTON, W. (2019). *Market Cannibalization*. <https://www.investopedia.com/terms/m/marketcannibalization.asp> (15.04.2020)
- KENTON, W. (2020). *Bubble – What is a Bubble?* <https://www.investopedia.com/terms/b/bubble.asp> (15.04.2020)
- LIU, E. (2018). *The Stock Market Keeps Forming a 'Death Cross.' What's That?* <https://www.barrons.com/articles/what-is-a-stock-market-death-cross-1543525351> (16.04.2020)
- McCLURE, B. (2020). *How Burn Rate Is a Key Factor in a Company's Sustainability*, <https://www.investopedia.com/articles/fundamental/04/022504.asp>. (16.04.2020)
- MERIAM-WEBSTER. *Seek-Verb*. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/seek> (14.04.2020).
- MERIAM-WEBSTER. *Cross-Noun*. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/cross> (20.04.2020).
- MERIAM-WEBSTER. *Death-Noun*. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/death> (20.04.2020).
- MERIAM-WEBSTER. *Equity-Noun*. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/equity#h1> (22.04.2020).

- MERIAM-WEBSTER. *Golden-Adjective*. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/golden> (20.04.2020).
- MERIAM-WEBSTER. *Horizon-Noun*. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/horizon> (14.04.2020).
- MERIAM-WEBSTER. *Path-Noun*. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/path> (27.04.2020)
- MOTLEY, F. S. (2016) *What Is Horizontal vs. Vertical Equity?* <https://www.fool.com/knowledge-center/horizontal-vs-vertical-equity.aspx> (24.04.2020)
- ONLINE ETYMOLOGY DICTIONARY (t.y.). *Gross (adj.)*, <https://www.etymonline.com/word/gross> (16.04.2020).
- ONLINE ETYMOLOGY DICTIONARY (t.y.). *Burn (v.)*. <https://www.etymonline.com/word/burn> (16.04.2020).
- ONLINE ETYMOLOGY DICTIONARY (t.y.). *Net (n.)*. <https://www.etymonline.com/word/net> (16.04.2020).
- ONLINE ETYMOLOGY DICTIONARY (t.y.). *Rate (n.)*. <https://www.etymonline.com/word/rate> (16.04.2020).
- ONLINE ETYMOLOGY DICTIONARY (t.y.). *Cannibal (n.)*. <https://www.etymonline.com/word/cannibal> (19.04.2020).
- ONLINE ETYMOLOGY DICTIONARY (t.y.). *Gold (n.)*. <https://www.etymonline.com/word/gold> (20.04.2020).
- ONLINE ETYMOLOGY DICTIONARY (t.y.). *Vertical (adj.)*. <https://www.etymonline.com/word/vertical> (22.04.2020).
- OXFORD ETYMOLOGY DICTIONARY (t.y.). *Dependency (n.)*. <https://www.etymonline.com/word/dependency> (27.04.2020)
- OXFORD ETYMOLOGY DICTIONARY (t.y.). *Dependence (n.)*. <https://www.etymonline.com/word/dependence> (27.04.2020)
- PETTINGER, T. (2008). *Cannibalise Definition*. <https://www.economicshelp.org/blog/184/concepts/cannibalise-and-creative-destruction/> (22.04.2020)
- PETTINGER, T. (2019). *Horizontal and Vertical Equity Definition*. <https://www.economicshelp.org/blog/935/economics/horizontal-and-vertical-equity/> (22.04.2020)
- SAMUELSON, D. T. & BARNES, T. (2010). *Recession slang: 10 new terms for a new economy*. <https://www.csmonitor.com/Business/new-economy/2010/0308/Recession-slang-10-new-terms-for-a-new-economy> (22.04.2020)
- SPECKTOR, B. (2020). *Columbus' Claims of Cannibal Raids May Have Been True After All*. <https://www.livescience.com/are-columbus-carib-cannibal-claims-true.html> (22.04.2020)
- ŞİŞKO, T. (2010). *Stratejik Yönetimde Patika Bağımlılığı ve Bir Lojistik Firmasında Uygulama*, <https://polen.itu.edu.tr/xmlui/handle/11527/3204> (22.04.2020)
- T.C. DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI TERCÜME DAİRESİ BAŞKANLIĞI (2015). *Ekonomi ve Maliye Terimleri Listesi*, <http://www.mfa.gov.tr/data/Terminoloji/ekonomi-ve-maliye-terimleri%20listesi-110615.pdf>
- TULLOCK, G. (1991). *Rent Seeking*. In: Eatwell J., Milgate M., Newman P. (eds) *The World of Economics*. The New Palgrave. Palgrave Macmillan, London
- TÜRK DİL KURUMU (t.y.). *Online Güncel Türkçe Sözlük*, <https://sozluk.gov.tr/> (28.04.2020)
- ÜSTÜN, N. (2016). *Konut sektöründe fiyat artışları balona neden olur mu?* Ankara: Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü.

VARDAR, B. (1978). Dilbilim Açısından Çeviri. *Türk Dili, Çeviri Sorunları Özel Sayısı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, (322), 60-71.

URL 1 <https://www.forbes.com/sites/petercohan/2020/04/14/5-hurdles-to-solving-boeings-cash-problem/#13556e1978b7> (16.04.2020)

URL 2 https://www.etfstream.com/news/11119_bny-mellon-lists-zero-fee-etf-with-zero-gimmicks-after-month-delay/ (16.04.2020)

URL 3 <https://www.fxstreet.com/news/usd-cnh-price-analysis-impending-golden-cross-could-yield-flag-breakout-202004010031> (18.04.2020)

URL 4 <https://kriptoparahaber.com/25-nisan-bitcoin-fiyat-analizi.html> (Erişim Tarihi: 18.04.2020)

URL 5 <https://www.marketwatch.com/story/a-bearish-death-cross-has-appeared-in-the-dows-chart-2020-03-20> (16.04.2020)

URL 6 <https://kriptokoin.com/death-cross-gorundu-ripple-xrp-daha-fazla-dusebilir/> (16.04.2020)

URL 7 <https://www.zimeye.net/2020/03/28/rent-seeking-retailers-risk-losing-operating-license/> (20.04.2020)

URL 8 <https://liberbird.com/rant-kollamak-uluslar%C4%B1-nas%C4%B1-yoksulla%C5%9Ft%C4%B1r%C4%B1r-baaef4e1eed> (22.04.2020)

URL 9 <http://www.aljazeera.com.tr/gorus/turkiyede-vergi-adaleti-ve-etkinlik> (20.04.2020)

URL 10 <https://www.nbcnews.com/news/us-news/coronavirus-economy-could-burst-america-s-big-city-rent-bubble-n1179581> (20.04.2020)

URL 11 <https://www.emlak365.com/emlak-haberleri/konut-kredisi-faizi-indi-ev-satislari-200-bin-artti-h24126.html> (20.04.2020)

Yararlanılan diğer kaynaklar

BODLE, A. (2016). *How new words are born*. <https://www.theguardian.com/media/mind-your-language/2016/feb/04/english-neologisms-new-words> (20.04.2020)

BULAK, Ş. (2012). Kelime Türetme ve Bir Kelime Türetme Önerisi: Çaysa- Üzerine. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*, 5(1), 63-74.

BULAK, Ş. (2013) Türkçenin Sadeleştirilmesinde Yanlış Ek Kullanımı veya Eklerin Yanlış Kullanılması. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*, 6(3), 57-76.

DEMİR, C. (2006). Türkçe Dil Bilgisinde Terminoloji Sorunu. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 54 (2006/1), 81-100.

DİLAÇAR, A. (1957). *Terim Nedir?* Ankara: Türk Dili, C IV.

DİZDAROĞLU, H. (1988), *Terimler Üzerine Dil Yazıları I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, Basımevi.

PASSARIS, C. (2017). *Internetization: A new word for our global economy*. <https://theconversation.com/internetization-a-new-word-for-our-global-economy-88013> (19.04.2020)

PİLAV, S. (2008). Terim Sorunu ve Eğitim Öğretimde Terimlerin Yeri ve Önemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1),267-276.

TC AVRUPA BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ (2009). *Avrupa Birliği Terimleri Sözlüğü* (İngilizce-Türkçe) Glossary For The European Union (English-Turkish). Matus Basım Evi. Ankara.

TİMURTAŞ, F. K. (1966). *Terimlerin Türkçeleştirilmesi*. Ankara: Türk Dili, TK.44.

TÜRK DİL KURUMU (2002). *Yabancı kelimelere karşılıklar*. Ankara: Türk Dil kurumu Yayınları.

ZÜLFİKAR, H. (1991). *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

WIKIPEDIA (t.y). *Burn Rate*. https://en.wikipedia.org/wiki/Burn_rate (16.04.2020)

Extended Abstract

General Overview: Today, new concepts are entering our lives in parallel with new developments in almost every field. Words and terms taken from Western languages rather than proper Turkish words and terms are often used to find equivalents by cutting the corner. In particular, concepts containing metaphoric elements are translated into Turkish in their original form regardless of whether the metaphor it contains exists in Turkish culture or whether it has the same meaning in the Turkish language. These words and terms usually enter our language primarily through translation, and then become widespread and are embedded in the language by creating a perception in the society – i.e. economy – ekonomi; politics – politika; engagement – angajman; argument – argüman; impose – empoze, etc. These loanwords must be expressed in Turkish words and terms that meet the meaning they express to be understood and learned by the general population. In this study, Turkish equivalents were proposed to some terms that are frequently used in the global economic markets but that are either ignored in Turkish or have been used in their original form. While these equivalents were proposed, first of all, the origins of the loanwords were traced, and phonetic and morphological changes in historical development and change, if any, were explained. The word meanings of these terms and their meanings as terms in the field of the economy were emphasized. Where there were Turkish equivalents for the words and terms in question, proposals by means of Turkish roots and suffixes were proposed in accordance with the rules of Turkish, and in cases, these remained insufficient, words that were embedded in Turkish and formed perception among the public were drawn upon. In any case, with these equivalents, which are much more understandable than the loanwords, attention was paid to the linguistic invasion in Turkish by raising awareness in relevant individuals, institutions, and organizations in terms of deriving and spreading terms. In addition, an emphasis was laid upon the essentialness of using Turkish terms instead of foreign terms due to language awareness and upon the fulfilment of duties by relevant individuals, institutions, and organizations in this regard.

Objective: This study has been designed to raise awareness about the language invasion that has surrounded the language used in Turkish, particularly in the field of economy and to propose some proper Turkish equivalent that may make the relevant loanwords clearer in the minds of the Turkish community.

Results: As a result of the analysis carried out in the study, one may notice that there are a plethora of words that are used in Turkish as in the original form without any changes – i.e. death cross, golden cross, burn rate, etc. And thus, to overcome the obscurity that may likely arise from these loanwords that are likely to be embedded in Turkish if no equivalents are discovered, the researchers proposed some proper Turkish terms that may create a clear and simple terminology for Turkish readers who are particularly interested in reading economy pages in their mother tongue. Among the equivalents found in this regard are *kuruluş giderleri* for *burn rate*, *brüt giderler* for *gross burns* or *gross burn rate*, *net giderler* for *net burns* or *net burn rate*, etc.

Recommendations:

It is highly recommended that studies be conducted regarding the issue of translations of economic terms with particular attention to the issue of metaphorical language use and terms that contain a high level of metaphorical elements. For, such studies may contribute to not only the field of Translation studies but also to the field of Turkish language and its other sub-fields.